

Discurs a la recepció del Premi Ernest Udina a la Trajectòria Europeista

En primer lloc, voldria agrair la concessió d'aquest premi i fer-lo extensiu a EL PERIÓDICO, que s'esforça des de la seva creació per Antonio Asensio a dedicar una especial atenció als temes europeus i a fer-los comprensibles pels lectors no especialitzats.

I després voldria compartir amb vosaltres unes reflexions sobre l'actual situació de la Unió Europea (UE)

Els dirigents europeus es juguen el nostre futur

ELISEO OLIVERAS

Europa es troba en una cruïlla decisiva. El projecte de integració europea ha aportat el període de pau i benestar més prolongat de la història d'aquest continent. Des de les runes i les divisions deixades per les dues guerres mundials, els països europeus treballant junts han aconseguit reconstruir el continent, restablir la democràcia allà on havia estat destruïda i fer caure els murs que separaven a la població europea.

En tots aquests anys s'ha aconseguit molt. Dels sis països de la Comunitat del Carbó i l'Acer s'ha passat a una Unió Europea de 28 països, amb 500 milions de persones que es poden moure lliurement pel continent sense tenir que sotmetre's a controls fronterers a la majoria de països i amb milions d'estudiants que comparteixen les aules universitàries fora dels seus països amb estudiants d'altres nacionalitats.

Europa s'ha dotat d'una moneda comuna, que reforça la seva independència econòmica, protegeix als seus ciutadans contra la crisi financeres externes i dona estabilitat i seguretat a particulars i empreses.

Però malgrat tots aquests èxits, Europa es troba en un moment molt delicat i res de l'aconseguit fins ara es pot donar per adquirit de forma irreversible. El salvatgisme de les guerres balcàniques dels 90 i la violenta descomposició de Ucraïna en els darrers mesos ens recorda com de fràgil pot ser el nostre benestar si no es pren cura per preservar-lo i enfortir-lo.

Europa afronta ara dos reptes fonamentals i la forma en que es resoldran marcarà decisivament l'evolució futura de la UE i determinarà el futur de tots nosaltres.

El primer repte és recuperar ràpidament un creixement econòmic sòlid, que crei llocs de treball de qualitat i ben retribuïts. El segon és restablir la confiança dels ciutadans en les institucions polítiques europees i nacionals.

Malgrat que tècnicament la zona euro ha sortit de la seva segona recessió consecutiva des de el 2009, la realitat és que encara no s'ha superat la crisi. Els nivells d'atur son insostenibles i els llocs de treball que es creen a molts països són precaris i mal pagats.

La Comissió Europea i els líders de la UE segueixen insistint en una política d'austeritat i ajustos, sense primar una estratègia per impulsar el creixement i l'ocupació. Es retallen les inversions públiques en lloc de retallar l'evasió fiscal. Es promouen models tributaris que afavoreixen a les grans empreses i a les elits econòmiques a costa de debilitar la capacitat d'actuació de l'Estat i a costa de retallar la protecció social de la majoria de la població.

El baixíssim nivell de inflació està frenant la recuperació i por ensorrar-nos en la deflació, però el Banc Central Europeu (BCE) actua massa tard i de forma massa tímida i incompleta, sense recorre a la impressió de diners via la compra massiva de paquets de deute públic, com ha fet amb èxit la Reserva Federal nord-americana.

Les polítiques aplicades pels governs nacionals amb la benedicció de la Comissió Europea han repartit molt injustament els costos de la crisi, descarregant-los sobre les espatlles dels treballadors i dels més dèbils, que no tenien cap responsabilitat a la crisi bancaria ni en la bombolla immobiliària.

Aquestes polítiques han provocat com és lògic un allunyament dels ciutadans dels partits polítics tradicionals i de les institucions europees.

La participació a les eleccions europees s'ha mantingut en el seu mínim històric del 43% i el desengany de la població amb els polítics,

cada cop més percebuts com una casta privilegiada aliena als seus problemes quotidians, ha impulsat un creixement espectacular dels moviments populistes i d'extrema dreta a tota Europa i en el nou Parlament Europeu.

Malgrat aquest crit expressat a les urnes contra la política aplicada i la manera de fer política a nivell nacional i europeu, els líders de la Unió Europea i la Comissió Europea segueixen insistint en les mateixes receptes que han incrementat les desigualtats socials i han empobrit a gran part de la població. Així s'ha vist a la Cimera europea del 27 de maig, a les recomanacions de la Comissió Europea als països el 2 de juny i a la minicimera conservadora a Suècia, liderada per la cancellera alemanya, Angela Merkel.

A nivell europeu, un dels grans problemes que contribueixen a revoltar els ciutadans contra la UE és el dèficit democràtic de la Comissió Europea. Malgrat que el seu president és elegit pel Parlament Europeu i que també la Comissió Europea en el seu conjunt ha de obtenir la aprovació inicial dels eurodiputats, no està previst que el Parlament Europeu pugui destituir individualment als comissaris, per més desastrosa que sigui la seva política.

Els comissaris mateixos malgrat el seu mandat polític acaben sent presoners dels alts funcionaris de la Comissió Europea, que no han estat elegits per ningú, que no han de rendir comptes davant de ningú i que són qui realment elaboren les estratègies, les polítiques i els projectes legislatius, i que estan extremadament influenciats pels grans grups de pressió econòmics i financers. És tan desmesurada la influència d'aquests 'lobbies' econòmics en el redactat de les propostes normatives i en el retardament de l'elaboració dels projectes que no els hi convenen, que la Defensora del Poble europea, Emily O'Reilly, ha hagut d'obrir una investigació oficial el passat mes de maig.

Ara, amb l'elecció del nou Parlament Europeu, s'obre un nou cicle polític a la Unió Europea que s'hauria de aprofitar per respondre a les queixes dels ciutadans i reorientar l'actuació europea cap una altre estratègia política i econòmica. Si no, correm el risc de que a cada una de les properes eleccions nacionals i europees el malestar creixent dels ciutadans donin més vots als grups euroescèptics, populistes i ultres, que

amb els seus projectes demagògics poder fer retrocedir les llibertats, la cohesió social i el benestar a Europa.

Ens hi juguem el futur. I ja sabem en el passat a on han conduït aquest tipus de moviments populistes i ultres en contextos de greu crisi econòmica i molt atur com l'actual.